

فلسفای نازادی و ئاودیو بوون ل ئد بی د ست یفسکی دا . نووسینی: هیوا محمّد ئمین

ئگەر جیهان ی ئدب ؛ بریتیب ل س کوچک ی شوو هه می ،
ئوا ب هچ گومان ونووسی هه و ست یك ، ئد بی (د ست یفسکی
(گ ش یك ی پت و و بنه تی ئ و جیهان ی ، ك د شت ز ر ك ل
ك ش و د ز مر قای تی کان ل و دا ب رج ست بوو بتن . ئد ب ی
د ست یفسکی قوتا بخان ، پوت و شواز ك ی ئد بی د گم ،
دانسق و بوو ن ی ، ك ه م خا و ن ی فلسف و تایب تم ند تی
خ ی تی ه میش ه گری گز و ه ن ز ی كار ل ك و کاریگ ری . جیهان ی
فلسف ی ئد بی د ست یفسکی ، ل ه ر د رواز ، گ ش نیگا و
دید ك و ب یب وانیت د گ ی ت ئ و با و و استی ی ك نك ت نیا
ه گری د ز ك ی مر قای تی ، ب ك و د ر ب ی ی پ یام ك ی
مر قای تی ش ك پ و یست ب چوون ك ی قو ، بیر ك ی وردینا ن
و ه ستیاران و ه م مام م ی ل گ ب ك ی ت ه میش ت ب ا ب م نیت .
ئ م تایب تم ند ی ل شواز و فلسف ی ئد بی د ست یفسکی دا ،
ب ج ر ك ن گدان و و کاریگ ری ل س ر د رون (سایك لژی) و
ویژدان ی خو ن ر دروستد كات ك بخوازت یان نا ، ح ز بكات یان نا
، یك انگیری ئ و جیهان ب ت یان نا ، ك ش د ك ر ت ن و ئ و
جیهان و س ر ئ نجام ه ست ی ل پ ر س ر ا و تی ، ب ر پ ر سیار تی و
خ م خ ر تی تیای دا دروست یان زیندو د كات و . ئاكار ی ئا قار و
ئ راست ی فلسف ی ئد بی د ست یفسکی ، ك ش ك ر دنی مر ق و ب ر و
گ یشتن ب ئامانجی جیهان ك ك (حقیقت) ، حقیقت ك ك مر ق
تیای دا ب نازادی ت و او د گات ، نازادی ك ك دوا جار و نا کایی
ی زدان ل و خسار و ناخی دا د ر و ش ت و . مر ق ل پ ناوی گ یشتن
ب ئامانج ك ی و ها دا ، ئازار ك ی ح ی و م ع ن و یی ز ر د چ ت
، ك ب با و ی د ست یفسکی پ و یست مر ق ل و پ ناو دا ، ب
ئیمان ك ی پت و ، و ئارامی و س ب ر ك ی ت و او و پ شوازی ل بكات

سيفات و تایب تم ند ی ئ م جیهان د ب ت ل چ و كو دا ب ت ك
ف رمان د كات ب پ و یست بوون ل س ر مر ق کان ك ل پ ناوی گ یشتن
ب ئامانج ك ی و ها دا ه ند ل ب اوان و ش ل گیران ئازار ك ی
و ها س خت و ئا ز ل ئ ست ب گرن ؟ ! من ل ر دا ، و ب ب

لايه نځيريم له هېچ فلسفې و نايديا يېك د خوازم بڼو ئېم جيهان دا شې بېم وو و خو ښار بې جيهان كې ئېد بېي ئاشنا بكم ، كم متر له ئېد بيات ي كوردى دا ئاماژې پېكړاو ؟! پويستې ئاماژې كېش بېو بدم كم ، ئېگړر له ئوت ي نوسين و شېو ډك انم دا باس له دوو جيهان ي نايدياليسي و ماترياليسي د كړت ، ئو د ربې و باوې من نيې ، بېكو ئو خوليا و باوې فلسفې ي نوسر ، واتا د سټېفسكي كم پويستې خو ښار هېندې بزانت ، كم وبېوې فلسفې ي كې ئېد بېي و هېچتر جيهاني ئېمان كاني د سټېفسكي جيهان كې پې سېر و سېرسو هېندېرېن ، جيهانك كم وخسار و خې خې ماويي ، كاراكتري ناقېا و ناوبازايي ، جيهانك كم دانېشتوان كې هېژار و كېن ، واتا ئو كسانې كې د سټېفسكي بېرو خېان و ئو جيهان كېش د كېن ، و دواچار هېرخېشان د بڼې نېشانديري ئو ، جيهانك كم كچې ي كې زېر هېژار و كزې خې بې خاتو شازاد يېك ناگېتېو ، جيهانك كم د رزې كېر ، سېرمېست ، ژنان و پياواني د روندې خېش تياي دا د ژين . ئېم جېر جيهان ، جيهانك كم بې تاوان و كاري ناپېسېند تېر او ، كم له هېرساتېك له ساتېكان دا چاوېوانې كېوتنېوې كارېسات ي مېترسيدار و خې ماويي لېبكرت . د سټېفسكي پېپولې د وري ئو و گېش تاريخانې نېو كېمې ، كم تياي دا كېسايې تېدېكان ي هېژار ، د پاك و سادېن ، واتا كېسانك كې خاويي وېژدانك ي پاك و بېگړدن و بېوپېي لېخې بوردېي و مېهرې بانيېو فرمان و فرمان ي لېپرسراو وكو خاكانيان جېدې د كېن .

ههم لـلايك ئو ، واتا نوسـر بـرـوځـيان كـش دـكـن و هـمـيش نازارى دـدـن . دـستـيـفـسـكى باوـيـى و ابوو كـ نزيكـبونـو و لـ خـكـي و ها سادـ و شـكي ، نزيكـبونـو و ابوو لـ يـزدان ، چـمـكـي يـزدانـيش بـرـزـتـرـين و پـسـنـدـتـرـين ئو و ئامانـجـ ابوو كـ نوسـر دـيويست خـي و گشت مـرـفـايـتي پـيـگات . زيندان سـرـرـاي ئو و يـكـ زـر توانا و بـهـرـي لـو دا كوشت بـمـام لـهـمان كاتيش دا گـرـنـگـتـرـين ، هـسـتـيـارـتـرـين و گـشـاوـتـرـين قـناـخـكـ ابوو لـ ژيان يـ دـبـيـي و بـيـرـكـردنـو و دـستـيـفـسـكى دا كـ تواني تـيـرـځـكـ لـ حـقـيـقـتـي يـزدانـيـي بـدـسـتـبـهـنـت . ئو لـ سـرـرـاي ژيان يـ زيندانـتيـي خـي دا ووي لـ ئاين كرد و ابوو قوتا بـيـكـي گـوـاـيـي قوتا بخانـي مـسـيح كـ بـهـي پـيـتـوكـي پـيـرـز (ئنجيل) فـري وشت و فـلـسـفـي مـسـيح دـبوو .

ئنجيل بـ ئو سـرـرـكـوتـنـي دـبوو بـسـر هوشيارـي و ژيان دا ، ئو دـيويست هـمـيش ئو و جـرـر سـرـرـكـوتـنـي بـدـسـتـبـهـنـت ، واتا بـبـتـ خاوانـي فـلـسـفـي و ويژدانـكـي تـكـمـ و پايدار كـ دوور بـت لـ جـرـي ژيان يـ تـيـن و ماتريالـيـسـتي ، كـ دواچار ئو و بـسـتـيـوانـي باوـيـكـي و ها سـرـجـم ژيانـي خـي كـردـ دژايـتـيـكـردن ي فـلـسـفـي ماتريالـيـزم . ئو باوـيـى و ابوو كـ ئم جـرـر فـلـسـفـي ، فـلـسـفـيـي كـي وـرـانـكـاري و ئـهـرـيـمـنـيـي كـ گيانـي مـرـقـبونـ لـ مـرـفـ دا دـپـوكـنـتـو ؟ ! دـستـيـفـسـكي دـروـشـي ئـگـي بـدـسـتـهـنـانـي حـقـيـقـتـكـ ابوو كـ پـيـكـر و ديوي دـرـوـي مـرـفـي تـتـ دـكـردـو ، ئو بـجـرـر پـيـلـم باوـيـي و بـيـرـكـردنـو و يـ دـجـت كـ بـگـاـتـ ئو ئـيـي كـ گشت بير ، بـيـرـدـز و ياسا زانـسـتـيـيـكان پوچ و بـمـانـان . نوسـر باوـيـى و ابوو كـ تـنـيا لـوديو جيهانـي ماتريالـيـزم { جيهانـي ئـودـيو سـروـش } و مـرـفـ توانا ي بـدـسـتـهـنـانـي چـمـكـي مـرـفـايـتي و فـلـسـفـي مـرـقـبونـي هـيـي . ئو تاكو بـ و ئـنـدازـيـيـكـي زـر لـ نامومكين بوون دا دژيا ، ئو باوـيـى و ابوو كـ نزيكـبونـو و باوـيـي بوون بـ زانـسـت وـكـو بـنـمايـكـ بـ داـشـتـنـي فـلـسـفـي ژيان ، ئوا مـرـفـ بـ ئو و يـ ئاگـاي لـخـي بـت ، ديوارـكـي پـتـوي لـ بـرـدـم ژيانـي دا هـدـدـچـنـت ، كـ ئاسـ و مـودا ي بـيـرـكـردنـو و ئو ، واتا مـرـفـ دياري دـكـات ، لـچـوارـچـوـي ئـم ديوارانـشـ دا زانـسـت زيندانـكـي يـ دروستـكـردوـو كـ مـرـفـكان جـگـ لـ كار و ژيان بير لـ هـيـچـيـي ناكـنـو ، ئوانـيـشـي كـ بـيـرـدـكـنـو و هـمـيش لـژـر بارـكـي سـخت و دژوار ي دـرونيـي دا دژين ؟ ! دـستـيـفـسـكي لـاسـتيـي دا چـځـلـو سـختـي و دژوارـيـانـي وـرـدـگـرـت ! ئو ، ئو دژوارـيـي ، سـختـي و نازارانـي لـشـو يـ ديوارـكـ دا وـنا و بـرـجـسـتـ دـكـات كـ زـر بـ گران توانا ي بينـيـي ئـودـيوـيان دـبـت . ئو حـزـدـكـات (ئاوديو)

ی ئو دیواران بېت ، ک چیتړل وودیو یا نه شو نږدې ک له دنیا ی ماتریالیزم و یاساکانی سروشت نابینر . جیهان ی ماتریالیزم لای د ستی یفسکی م ت ک ی ک ک ل س ر سنگی مر قای تی د نیش ت و بستی ل د ب ت ، نوس ر د خواز ت ک ئ ه ب ر و ئ و م ت ک ی ب انگ بکات . ناوبراو ل ناخی خ ی دا ه ست ب واتای ت و او ی ئازادی ل و م ت ک ی دا د کات ، و با د سستی نرخ و کاریگر یی ئ و ئازادی ش زیاتر د دات ب س ر جیهان ی ماتریالیزم و خ شی دنیا یی دا . د ستی یفسکی ل { بیر و ری کانی پیاو ک ی ژر ز مینی } دا د ت : (مر ق ت نیا پ و یستی ب ئیراد ی ئازاد ، ئ گ ر ب ه ر چی نرخ ک ل س ر ی ب ک و ت یان بیکوژن ، ل و با و د د ام مر ق ه ر گیز ئازاری است قین ، و اتا گ یشتن ب و م ت ک ی ل بیرناکات) . ل ل گ ی ناسین ، ئ ز مونکردن و پ ی و ک ردن ی ئازار و سزای ک ی ل و ج ر ش ، ک مر ق توانای نریکبوون و با و ه نانی ب غ ی بیات ، موعیز کان و شت ه س تپ ن کراو کان ب د ستد ه ن ت ، ه ر ل م ل گ ی ش و ی ک د ت و ان ت ه ست ب جیهان ی ئ و دیو بوونی خ ی بکات . ل گ ی ئازار و ئازادی ، کار یان ب د زین و ی ی زدان ک تایی د ه ن ت یان دروستکردن ی مر ق ی ز دانیی ! ل دید و جیهان بینی د ستی یفسکی دا با و د خ ی ب ر ج ست و ا د گ ن ت ، ک کا ت ک ت بایی ل ن و ان مر ق و ی زدان دا دروستد ب ت ، ئیدی ن ی زدان مر ق ه د لوو ش ت ، و ن مر ق یش ل ی زدان دا موست حیل و نامومکین د ب ت) ، و اتا ه م ی زدان ه ی و ه م یش مر ق . ب اگری ئی ئ م هاوس نگی ش ن و بژیک ر یان ن و ن دگیر ک ی چاک خواز ی و کو م سیح پ و یست ، ل م ن و ن د دا م سیح ه م نیشاند ر و شفا ب خ ش ه م یش ک ر ست و قوتا بخان ی کی حیی ، ک مر ق ب ر و ئامانج ی ح قیق ت ک د گ ن ت ک و نا کایی ی زدان تیای دا در و شا و ی . م سیح ل م مان کانی د ستی یفسکی دا ل دوو جیهان ی جیاواز دا ل ی چاک خوزان د بین ت ، ی ک کیان جیهان ی ئ و دیو دیوار ک ک زانست و ل ژیک ن و ن یی د کات ، ئ ویدیان جیهان ک ک د اب ل ه ر کات و شو ن ک و د ک و ت ئ و دیو جیهان ی زانست و ، ئ و دیواران ش بریتین ل و ل مپ ر و ب ر بستان ی ، ک ل گ ل ئازادی مر ق د گرن . دیوار کانی د ستی یفسکی ب ر ج ست بووی و ن و بار ک ی د رونی و ک م م ای تین ک ل ناواخیان دا ه ل گری ئ و ن ریت ، کولتور و یاسا دنیایی و ئ خلاقیانن ، ک نا ه ن و ل توانای مر ق کان دا نابن ک ئ و دیویان بن ؟ ! ل ر دا کردار و پ س ی گ یشتن ب ئ و دیو بوون ، کار ک ی سانا و ب ک ش نی ، ب ک کو ل گ ی ک ی پ ک ش و نش و یی ک د ب ت ل پ ناوی دا ن ج و ت ک شان ک ی حیی و م ع ن ویی

بـكاربـرېـت ، تـكـشـانـك دواچار لـوانـلـو لـ نازار و نـشـكـنـجـى
 دـرونـيـي ، كـ سـرـرـئـنـجـام مـرـفـ بـهـيـو نـاـمـنـجـكـى زـيـنـدو ،
 مـاـنـاـدار و نـاـوـكـدار يـان وـرـانـكـرـانـ بـدـسـتـدـهـنـت ، گـيـشـتـن بـ
 نـاـمـنـجـكـى لـوـجـرـش لـ مـيـان و نـوـتـى تـنـيـا يـكـ قـنـاـخـى
 دـيـاـرـيـكـراو دا نـاـيـتـدى ، بـكـو لـ نـوـتـى چـنـد قـنـاـخـكـى شـو
 پـيـژـيـى شـقـوش و لـقـولـق دا پـكـدـت ، كـ لـ پـلـى يـكـم دا
 سـرـدـكـوـيـت و لـدواپـلـش دا تـوانـاي بـيـنـيـى جـيـهـانـى نـوـدـيو
 دـيـوارـكـان بـدـسـتـدـهـنـت ، دـيـوـكـ كـ تـيـاـى دا نـازـادـيـى لـ نـاـخ و
 قـوـلـايـى دـرـونـى مـرـفـكـان دا بـرـقـرـار ، و بـيـر و فـيـكـرـيـش نـارـام و
 نـاسـود . كـسـايـتـيـكـانـى دـسـتـيـفـسـكى دـيـانـوـت بـهـرـچـى نـرـخـكـ بـت
 نـاـوـدـيـوى نـو و سـنـور يـاسـايـى ، كـمـلـاـيـتـى و نـخـلـاـقـيـانـ بـن كـ مـرـفـ
 بـهـيـانـو و پـخـوسـت و بـئـيـراد بـوونـ ، بـنـمـش كـارگـلـكـى وـهـا
 نـجـام دـدـن كـ نـاـسـايـى و لـسـرـوـى وـز ، كـار ، نـوـشـت و
 هـسـوـكـوـتـى مـرـفـى نـاسـايـيـوون كـ سـرـرـئـنـجـام كـار بـ دـانـپـدـانـان (
 نـيـعـتـيـراف) ، تـاـوان ، خـكـوـژـيـى و دـوـورـخـسـتـنـو و سـيـبـريـا كـتـايـى دـت
 ؟ ! نـا لـوـدـايـيـكـ نـيـدى مـرـفـكـان يـان بـ وـنـاـكـايـى يـزـدان دـگـن
 يـان بـ كـتـايـى و لـنـاـوـچـوونـى خـيـان . نـمـانـكـانـى دـسـتـيـفـسـكى
 دـتـوانـيـن بـيـانـكـيـنـد دـو بـشـى سـرـرـكـيـى ، بـمـام بـ دـو نـارـاسـتـ و
 نـاقـارـى دـو جـيـهـانـى جـيـاـواـز : يـكـكـيـان دـنـيـا يـتـيـن و
 نـژـانـيـكـ ، كـ تـيـاـى دا پـارـوـپـول ، تـمـاع ، چـپـيـيـى ، دـزـيـى ،
 گـنـدـيـيـى ، نـرـيـى ، بـنـوـشـتـيـى و بـرـژـوـنـديـى تـايـبـت نـو و
 سـرـرـكـيـى دـگـن . دـنـيـا يـ دـوـوـهـمـيـش ، دـنـيـا يـ دـرـامـا استـقـيـنـكـى
 مـرـفـكـ تـيـاـى دا مـرـفـكـان و و و گـيـدـى دـزـيـنـو و يـزـدان و
 هـوـدـانـن بـ بـرـهـمـهـنـان و بـدـسـتـهـنـان يـ مـرـفـى نـو . تـرـاـژـيـديـا
 يـ استـقـيـنـلـاى دـسـتـيـفـسـكى نـبـوون و نـاـوـابـوون يـخـر و دـنـيـا يـ
 مـرـفـبـوون و نـوـشـتـ ، نـاـمـنـجـى نـو لـ نـوسـيـنـكـانـى دا پـارـ و پـلـى
 كـمـلـاـيـتـى نـيـ ، شـادـيـى و بـخـتـوـريـى و سـرـرـكـوـتـن يـ مـرـفـلـ
 ژـنـهـنـان و هـبـوون يـ سـامـان و گـنـجـيـنـدـا نـيـ ، بـكـو و بـوونـ
 لـدواى يـزـدان ؟ ! لـ مـانـكـانـى نـو دا پـاـنـوـانـكـانـوـدا و
 هـوـدا يـ هـيـچ سـامـان و پـلـيـكـى سـيـاسـيـى و كـمـلـاـيـتـى نـيـن ،
 دواچار نـوانـن كـ سـنـورـكـ لـنـوان و اقـيـع و خـيـا دا نـانـاس ،
 دـيـارـتـريـن و نـتـريـن بـگـ بـ نـم سـيـفـات و دـيـارـدانـ مـانـكـى
 دـسـتـيـفـسـكى { تـاـوان و سـزا } يـ . لـم مـانـدـا خـوـنـدـكـارـكـى
 زـانـكـ پـيـرـژـنـكـى سـوـخـر ، ژـد و چـاـوـچـنـكـى پـارـدار لـپـناـوى
 بـدـسـتـهـنـان يـ پـارـ و سـامـانـكـى دا دـكـوـژـت ، بـوـنـاـمـنـجـى كـ
 بـتـوانـت بـهـيـو و ژـيـان يـخـى و دـايـك و خـوشـكـ دـسـكـورـتـكـى لـ
 بـرـسـتـيـى و كـيـيـى زـگـار بـكات و بـخـتـوـريـان بـكات .

(اسكاف) ي پاوان ي تاوان و سزا باووي وهاي ك ،
 ئايا بووني پيرژنگ ي لوجر ل ژيان دا ، چي ل ترازوي ژيان
 دگت يان لاسنگ دكات ؟ ! داشتن ي ئم بيرك ي ك ل سرتا
 دا بشوي لكدانوي ناوو و لژيكيان خي د نوئت ، بام
 پاشان د بئل پلان و دواچار كردار . درام ي واقيعي مر ف ك ،
 واتا اسكاف لوي دا دستپدكات ك سزادان ي دروني خي تي .
 پاوان پاش تاوتو كردن ي ئم دز و پرس ل ناخي خي دا ،
 بزويئر و هاندر ي سرتكي تاوان ك ددزيتوي ! ! ئو سرتا
 لاي سني ي كچ هاوي دان ب تاوان ك ي دا د ن و پي دت ك
 ل پناوي بخت ويري ك سوكار و مر قايتي دا ئوي نكوشتوي ،
 بكو ت نيا ل ب رخي بوو و هرگيزيش پويستي ب پار ن بوو ؟
 ! ئو ل ئنجامدان ي تاوان ك ي وها دا ه و هكار ك ي دي
 پا پ و د ن ت ، تاكو ل دروني خي دا بزانت و بيچ سپ ن ت ك
 ئو ، واتا اسكاف ، ئايا مر ف ياخود ت نيا جان و ر ك ؟ !
 ئو د خواز ت بزانت ك ئايا د توان ت ئاوديوي ديوار ئ خلاقي و
 ياسا يي كان ي ناو ك م گ ك ي ب ت ؟ ! ئو و ك پياوي ژرر ميني
 ، دي ل ن و چوارچوي ديوار ن ريتي ، ياساي و ئ خلاقيي كان ي
 ك م گ ك ي خي دا د گوسرت ، ئو ل خ ياي خي دا واد زانت
 ب و كاري د توان ت ل خ كان ي د وروب ك ي دابت و ئوي
 ك ئنجاميداو ر واي تي پبدات ، بام ئو دواچار د گات ئو
 او ب چوني ك ، ب ئاوديوبوون ي ديوار كان خي ب ر و
 چار نوسكي ترسناك ك بد سته نان ي ئازادي و ئازادبوون ي بير و
 ويژدان د بات . اسكل ب لكدانوي و ئنجام ب نديكردن ي
 بير ك كان ي خي د گات ئو باووي ك ئو ، واتا پيرژن ل مپ ر
 و ب رب س ت ك ل ب ر د م و خاندن و ئاوديوبوون ي ئو ديواران دا ،
 بام ئو ل مپ ر ك ي گشت و ئسقان و ، د ب ت ك و و وردوخاش
 بكر ت ، ئو س ر ئ نجام د گات ئو استيي ي ، ك مر ف ك ي ب
 ت نيا نكوشتوي ، بكو ياساي ك ي ئ خلاقيشي شكاندوي ! !
 پاوان ي مان ك اسكاف پاش ئنجامدان ي تاوان ك ي لوجر ،
 د خواز ت او ب چوني خي د ربار ي يزدان بزانت تاكو ل و
 گ ي و ب توان ت ئازادي خي بد سته ن ت ، بام ئو
 ل و كات وي ك ل ه لوم رج ي مر قايتي دوورد ك و توي ،
 ناتوان ت ك س ك ي ئازاد ب ت . ئو ل سرتا دا باووي وها بوو
 ، ك ب پ ي ن و ل سنور كان ي وشت و ئنجامدان ي تاوان ي
 كوشن ك ، ئازادي بد سته ه ن ت ، بام ب پ چ و ان و ، ئو
 خيد خوات و و شو و و ل ب ر كردن و و خدادگا يي ك رندا ي ،
 ئو چيدي دوو ك رت بوو و بوو ت مر ف و گ ز ك ي دووان و نام

، اسڪو نڪف بـ وڪاري هـم خـي دـپوڪـنـتـو هـميش وناكايي
 يـزدان دـكوژـنـتـو . ترسناكيي پاوانـكـ لـو دا دـردـكـوت ،
 كـ ئـو ، واتا پيرژنـكـ بـ ئـسـيـكـ دـچوـنـت ، بـام هـرجي و
 چـنـكـ بـت ئـو بوونـو وـرـكي مـرـقايـتـيـي و هـيچ مـرـقـكـي ترشاياني
 ئـو نـيـكـ مـرـقـكـي دـي لـپـناوي كـسـكـي تر دا بـكرـتـ قوربانيي
 ، چونـكـ لـدواجار دا مـرـقـ بـرجـسـتـ ، شـقـ و وـنـي سـروشت و
 دـسـتـاـتـكـ لـ بووني يـزدان . ئـو هـزـ دـروني و مـرـقايـتـيـي
 پا بـ اسـكـو و دـنـت كـ تاوانـكي لـوجـرـ ئـنـجام بـدات ،
 دواجار ناپاكيي لـگـ دـكـات و دـيـكـات مـرـقـكـي نائاسايي و توشي
 گـشـگيري و تـنـيـي دـكـات ، ئـو ئازاديـي ئـم لـ ناخ و
 ناڱاگايي خـي دا لـچاوـوانـي و بـدـسـتـهـنـي دا بوو ئـستا توشي
 سـرـلـشـواويي ، دـرونـلاوازي و نامـيـي بوو ، دواجار ويژداني ئـو
 كـ ناتوانـت لـ سايـي تاوانـكـي لـوجـرـ دا ئاسودـ و ئـقـرـگـرتـو
 بـت ، كاردانـو وـيـكـي لـو چـشـنـيشـكـ ئـو هـانـدـدات دان بـ
 تاوانـكـي دا بـت و خـي اـدـسـتي ياسا كـمـاـيـتي و دنيايـكـان
 بـكات .

يـكـكـ لـ تايبـتمـنديـ هـرـديارـكان ي فـلـسـفـي دـسـتـيـفـسـكي
 دـربارـي مـرـقـ باوـبووني بوو بـ (دووانـيـي - ثنائـي) سـروشتي
 مـرـقايـتي ! لـ سـروشت ي مـرـقايـتي دا لـنـوان چاكـ و خراپـ ،
 ئارـزوي ئازـيـي و مـرـقايـتي ، هـكاري يـزداني و ئـهـريمـني دا
 ناكـكي و مـلـمـلـي هـميشـي و بـبـانـو هـيـي ، دـسـتـيـفـسـكي ئـم
 ناكـكي و دژانـ بـ يـكـكـ لـ سـيـفات و تايبـتمـنديـكان ي كـرـكـ و
 سـروشتي مـرـقايـتي دژانـت . تايبـتمـندا يـتيـكـي لـوجـرـ هـاني
 دـسـتـيـفـسـكي دـدات كـ باري دـروني كـسايـتيـكاني توـكاري و
 شيكاري بـكات و پاشان اپـچي ئـنـجامدان ي كاري نائاسايي ،
 بـوشـتيـيـيـان چاكـخـوازيـان بـكات ، ئـم كارانـشـكـ لـ
 كـسايـتيـكاني ئـو ، واتا نوـسـرـ دا نـگـدـنـو و لـ كردار دا
 ئـنـجام دـدرـن پـيوـنديـان بـ جـيـهان ي واقـعـيـاتـو نـيـي و هـيچ كار
 و كاردانـو وـيـكـي ئـوتـيان لـسـر يـكـتري نـيـي و پا بـند بـ هـيچ سنور
 يان كات و شوـنـكـو نـيـن ، بـكـو بـشـوي لـكدانـو ي ئاـز ،
 شـراو و دوور لـ لـژيـكـ ئـنـجام دـدرـن ، ئـم جـرـ كـسايـتيـانـش
 بـرـيتـن لـ : خـكـي بـوشـت ، نـفسـنـم ، هـخـليـسـكاو ، توـو ،
 شـهـوتـباز ، ئـقـينـدار ، سـزدار و سـتاد .

ئـم جـرـ مـرـقـ و كـسايـتيـانـ لـ جـيـهان و ژينـگـي مـرـقايـتي
 ئـم بـدوور نـيـن و بـ جـيـهان ي ئـمـ ئاشنان ، جياوازيـمان تـنـيا
 لـو دا دـردـكـو وـتـ كـ ئـوي ئـمـ لـ گـشـي تاريـكـ و
 تـريـكـوتوي ناڱاگايي و ويژدان ي خـمـان دا دـيـشارـينـو ، ئـوان

است و ده یکن و له کرداریش دا ئنجامی ددن ، دست یفسکی : {
 ئوی که ته ناتوانیت ئنجام ی بدیت ، من تا کو ادی ئسقان
 بردم } . داخل کسایه تی نه خش و حال ته نائاسایه کانی نوسر
 ده بت که و چی بن ؟ ! دیار نه خش که به ئوی کار که ئنجام بدات
 ده بت خاوه نی جهست یکه بت ، بهام تایبه تم ندیی که سایه تییه کان ی
 نوسر گه پدراو نین که خاوه نی لهش یان جهست یکه بن ، به کو
 زیاتر دربه کن له جهان ی فیکر و خیا ی ئمه ، بهام کات که که
 هه سوکوت ، بیرکردن و کاردان و ی که سایه تییه کان له واقع و
 جهان ی فیزیکی و درونی ئمه و نزیك دبن ، ئوا ده شت تانیا
 دربه ی جهرت که له دست بات ی هونری ئده بیی دست یفسکی بن .
 بهام ئوی سهیر و جهگی سه رسو مانه ددرنه که وتنی ی
 که سایه تی ئافرته و که کاراکتر که ی گنگ و کاریگر ، ئم
 دیارده ی لهش به گشتی له سه رجم به مانه کانی دا به نگیداو ته و .
 بهه مان سه وش دز و باس ی خشه ویستی و سه کشیش له بیر و
 فلسفه ی فیده در دست یفسکی دا تا کو ادی که شاراو و ئا زن .
 خشه ویستی لای ئو نیشان یکه له ئارامی و پای داری جهست و
 گیان نی . له دیدی دست یفسکی دا ئافرت و که نه وندکار که ده ته
 گه پانی ووداو کانه و ، زن له جهگ و پله و پای ی خای دا
 ده خوازته تانیا ددر و ئازار له پیاو دا به ئاگاه نهت و ئاودیوی
 سنور ئخلاقیی و یاسا دنیا یه کانی بکات ، و پاشان لاوازی بکات
 دوا جار به رزی بکاته و بیخاته نه و جهان نه ی نو و ئازاده و .
 ژنان ی دست یفسکی ی ئا کارنینه ی تهست ی ، دایک ی مه کسیم
 گهرگی و ژنان ی یه شار که مال ناگه ن ، زن جهگ ی ئامانج و مه بهست
 نی ، به کو که رهست یکه ی به بایه خ و ده بهت هه ی دوو که رتبهون ی
 که سایه تی پیاو که یه که کیان ئو به ره و عشقی شه هوانیی و ئوی
 دیان عشقی به زه یی ده بات له بهمانی (گله) دا ، که سایه تی (
 گله) عاشقی دوو ئافرت ده بت : یه که کیان عشق ی شه هوانه تی
 (ئاگلای) اید که شت ، ئوی دیان وخساری خه مگین و ئازار اویانه ی
 (ناستازیا) یه که ئو ههست به سهز و هاوده ردیه کی له اد به در
 به رامبه ری ده کات ، واته ئوی و کو عشق خشناوت ، به کو له
 سهنگه ی به زه ییپ داهاته و دا ئو له بهرچاوده گرت ، ئاشکرایشه که
 دوو عشقی شه هوانیی و به زه یی هیچیان دوو مره ف به کناگه نن و
 هیچیشان عشقی استه قینه نین . عشق پهش هه رشت که خه فیدا کردنه !
 بهام به زه یی ، سه لماندن و سه پاندن ی باهادهستی که سه که به سه
 که سه ی تر دا . په ویستهوون ی ته کردن ی غه ریز ی شه هوانیی و
 جینسی ، دربه ی جهرت که له درکه و ته ی دنیا ی خه پرستی ، کات که
 هه رزه کار که دوا ی دهستی و جوو تگیری ده که و ته ، به له بیانویه که به

چٲٲو ٲرگرنٲى جٲنسىى هٲچٲدى ناگٲٲذٲ . كٲواتٲ شٲهو ٲبازىى
 كامٲٲٲرٲن دٲاردٲ ى جٲرٲك لٲ گٲشٲگٲرىى و تٲنٲاٲٲٲ ، كٲ لٲوانٲٲٲ
 ٲوبٲٲوى هٲموو كٲسٲك بٲٲٲوٲ ، مرٲق لٲم تٲنٲاٲى و گٲشٲگٲرىٲ دا
 خٲى وون دٲكات و دٲبٲٲٲ دوو كٲرتٲوٲ . قٲرسٲلٲق لٲ ٲٲمان ى (
 هٲرزمٲ - المراهق) دا : { دٲم ٲٲ لٲ قسٲٲٲ بٲٲٲام نا توانم بٲهٲنمٲ
 سٲرزمان ، لٲوٲدٲچٲٲ بووبٲٲمٲ دوو كٲرتٲوٲ } .

ژنان له تممن ی پچاو وانیی خیان دا ؛ له پناوی گډیشتن به مرامی خیان و خدان ددست پیاوان دا ، خاونی چندن چیرک و به سرهاتی تفت و تان ، بهام هر که به ددسته نان سزرز نشته دکهن ، هه ندکجار دند و ددقن و هه ندکجاریش دلخان ، ئوان له و دلخانیه چژورددگرن ، ژنان خاوان شرمکی ناقه و پیس و شهو تهکی به گوناهن ، ئوان در له گډ پیاوی خیان و یزدان و تنانت خیشیان دکهن ، وبه وی ژیان نابندو به کو وک له یست که یاری په دکهن ، ژیان لایان ئاوندی و هرجاری به شوو یکه خیانی ته دا دنوخن هرجار ش شو و دفتاریکی جیاوازیان هی ، تا کو له و گډی و هه ست به بوونی خیان بکه . بهام تایه تمندی پیاو بریتی له سقامگیری و پایداری ! پیاو کاته هه ست به هزی خی دکهات که ئسته که بهرام بهر گوناخ و هه و چاکه کانی خی دکهات ، بهام ئافرت هه ست به هز و توانای خی ناکات ، مگر له نائگایی دا ، په یو ندیبه ستن له گډ ئافرتان چاو وانیی گشت وداو و کار ساته کی ناپه ساند و ناقه های لددکرت ، که چاکترین له ددستی هه بیت . کورت و کرمانجی ، ددسته یفسکی باوای وای : که عه شقه که یزدانی نه بهت عه شقه کی لزره ، نه سکاو و ئازار به خش . نوسر هه ز و توانا و بیر و کاریگری فله سفای خی له (مسیح) و په توکی پیرز (ئینجیل) ودردگرت ، که به هه یان و ددخواست به ئاودیو بوونی سنور ئه خلاقیه کان ئازادی به ددسته نهت . ئم جره فله سفای له دنیا بینی ددسته یفسکی دا به ادایه کی قو و به بهر فراوانیش له هه ناوی گلی (وس) دا یشی داکوتا بوو . ددسته یفسکی باوای به و بوو که حق و ویژدان ی گلی وس خه وو تگه یکه ی ئارام و ئاسود ی که تیای دا گیان ی مسیح شاد ، واتا م مسیح له نه و درون ی هه مره فکه و هه ر گشه و که له نه کی که م گگی ی وسیی دا دژیا . ددسته یفسکی له بهرام بهر ئو ددککردن دا تا کو له ژیان دا بوو نه فرته له کولتوری ئژناوا ددکرد ، ئو په و ابوو ، سیست می ئژناوا ناکه و نات بهای له گډ حیثت و فله سفای مسیح ، ددسته یفسکی باوای و ابو ، که به ددسته نان ی ئازادی به به بوونی بهزدان ناپه تدی ، به جره که هه ر گله که باوای په چوانه بهت

لله نود چیت ، هه رب یه نوسه ر تاكو مردیش بهرگری له و باو و شهو به باز کرد ، ده توانین بهین به مان ی (شهیتان کان) ی ده سته یفسکی بهرجه سته یه کی ته واوی نه و باو و هه لوم بهرجه بوو كه نوسه ر په شبینی ده کرد ! نه م به مان به چیركه ی نه ته و به یكه كه كه وا هاو كه شه ی كه م به ای ته ی ناهاوسه نگ بوو ، كه له شو به نه و ی خه ی زگار بكات ، به م به له نود چیت . ده سته یفسکی ده ی نه و كه سانه بوو كه باو به یان به گه به ان ی كه م به ای ته ی هه بوو ، نه و ترسی له و گه به انانه هه بوو ، گه به انكه كه ئا كام كه ی به باو به نه بوون به ی به زدان كه تایی بهت . نوسه ر كه مان به و تلیساند نه و له ژبه ر بار ی قورس و كار ی ده وار و زریان و سه رما ی سیبریای په چاكر بوو له ده و به ته كه ی سه سیالیستی .

شگڻاڻي سڀاڻيست و جيهان ي زانست و ياساڪان لڏي
 دستيڻيڻسڪي دا ڪڙسانڻڪي دوو و و هڻلومڙجڻڪي هڻفڻيونيڻرن ،
 ئوانڻ زياد لڏپويست گرنگي و ڦبارڻ بڻ گڻل و مرڻڦ دڏن ،
 دڏيانوڻت بڻڪوشتن و قوربانِي ، خڻڪ بڻگڻنڻ ئازادي ، هڻروها
 دڏخوازن لڏجڻگڻي باوڻبوون بڻ يڏزدان ، باوڻي ڪوفر و بڻباوڻي
 بڻ خڻڪ بسازڻن . اسڪڻ لڏ مان ي (تاوان و سزا) دا ڪاڻڪ
 اڏپڻت و لڏپڻناوي بڻدڻستهڻنان ي ئازادي خڻي دا دڏستڏات
 ئنجامدان ي تاوانڻڪ ، ئو ئيڏي ئازادي خڻي لڏدڏستڏات و
 سڙئڻنجام دڏبڻڻ ڪڍلڻي بيرڻڪي سڻلماو ؟ ! بڻوپڻ و پڻوانڻي و
 لڏو وانگڻي و ، ڪاڻڪ گڻلڻڪ لڏپڻناوي دامڙزاندني سڀاڻيستي
 و سيستڻمڻڪي نولي گڻانڪاريڏ ڪڻمڻا يڻتييڻڪان اڏپڻت ، بڻ
 لڏ بڻدڏستهڻنان ي ڪڍلڻي و شڻواوي و نائارامي هيڇي دي
 بڻدڏستناھڻت . ئم دوو جڙڻ ڻڻهاگڙايي (موباحيت) ي جيهان
 ي ئايدا و واقع لاي دڏستڻيڻسڪي لڏوانڻي بوعد و لايڻڪي مڙوي
 ، ڪڻمڻا يڻتي ، سايڪڻلڙي و ياسايي خڻيان هڻبڻت ، ئم دوو
 ٽاڦيڪردنڻوڻي هاوشان ي يڻڪ هڻنگاو دڏنڻ و لڏدواڄاريش دا
 هڻريڻڪڻيان تووشي جڙڻڪ لڏ ٽڻڪشان دڏن .

سەياليزم پەش ھەشتەك دەرەك ى مەزھەبىيە كە سەرچاۋ ، كرىك ، بىنا ما و ئاراستى فەلسەفە ى خەلى لى جىھان و دىنا بىنىيەك ى ئايدىالىستان ۋە ھەددەگەزەت ، ھەربىيە سەياليزم ناتوانەت بىتەنە چاككەرى ژيانى كرىكاران بىتەنە چاككەرى و كەكخەرى جىھان ى مەقەلەتەش ، سەياليزم شەنەشان ى مەسەلەتەش نەۋات بىتەنە جەنەشەنە ۋە . بىنا مەخەش و كەمەكەرتەك كە دەستەيەسكى تەي دا دەركى پەكەردەۋە ۋە ۋە ، كە لەم قەتەنەنە دا يەزەنەنە ۋە ، ئەنەدەتە شەۋە ۋە زەنەۋەنە ۋە بەختەۋەرى لە

دواڼه ژ دا بوونی نی ، واتا جگه له بخت و وړی سر زوی که ه موو
که سکه توانای بدسته نانی د بخت ، ئوا دنیا یکه دی له گڼه دا
نی ، ه موو شته که له م جهان ی سر زوی دا د سته دکات و هر له م
جهان یش دا که تایی دت ، نرخ ی تاک ، کس ، ژیان ی تایب تی ،
هزی م عنده ویی و نوم دد مزن و نمرکان و ... گشتیان له م شیو و
د ی پوچ و تاریکی ژیان و نائا گایی ی ئم دا له نود چن .
س سیالیزم له پرسراو ی پیدا کردن و دابین کردن ی زیی و بژ ویی
خو که ، بهام خواردن و خوار دد م نیی مانا ی نازادی نین ، به کو
مرف ه رد م برسیی و تینوی جهان ی م عنده ویات که که مای ی شادی
، چژبه خشیی و بخت و وړی به مرف ، ئم ش کار که که نه
بیش کردن دت دی نه به گفتوگ و یاسا مرفای تیدکان ، له
دو بار دا خوشی گشتی س سیالیزم ئو و ی ، که نرخ که ی زیاد له
پو یست به مرف دت دات . شیتان کان پشینیه که ی ترسناک و بخشینی
شو و یکه ی کاریکاتریی بوو به ژگار ی ئوکات ، بهام هیچ
که سکه نه ید زانی و سر دد رری ئو و ی نه دد کرد ، که دواتر و
ژگار که ئو و کاریکاتریی دد بخت تابل یکه ی واقعی ؟ ! شش ش ی
ئکتبری س سیالیستی ئو و سر ئه نجام شوم بوو که شیتان کان
باس ی له و دد کرد . ئوانه ی خوازیاری ئو و شش ش بوون له گال و
پداویستی کان یان تندن دد گیشتن ، هر ئو و با و ویش بوو
دسته یفسکی هاندا که تا کو مردن دوزمنی سر رسختی ئوانه بخت . ئو
با و و ی به وسیا یکه ی پشکه و توو ه بوو ، بهام دوور له گیان ی
ئو وروپایبوون ، وس ئو و ی له توانا و بار دا ه ی که خا و نی
مژو و ئزمون و ئمانج ی تایب ت به خ ی بخت . دسته یفسکی دوا ی
ئو و ی سر دد مانکه تکه که به باس ، که وکه بوون و و چالاکی کان ی
به ره سته کارانی تزار و حوکه انی قیسر دد بخت پاشان دد که و ت
نو زیندان کان ی دد و و تی تزار و و و فرمانی له سدار دانی
بدد رد چت . ئو ؛ ئو و یار و فرمانی ی بشیاو و شیان ی خ ی
دزانی ، کاتیکیش ئو و فرمانی سزاکی ه دد و شته و ، هر گیز ئو و
چاک یی تزاری وسیا ی له بیر نه کرد و له و به دوا ژیان به و و
گر ددا ، هر ئم و فا و چاک له بهر چا و بوونش بوو که پای به
دسته یفسکی و نا که نرخ و بایخ ی گال ی وس به ئرتد د کس و
تزاریزم و گر بدات ، واتا ئو و ه م با و و ی به ئرتد د کس ی
مسیح تی ه بوو ه م به گال ی وس ، ئم با و و ه ست ی
نیشتمانپرو رتی له ناخی دسته یفسکی دا داد کوتت ، جهنگ ی
نوان وس و عوسمانیه کان ئم ه ست له ئو و دا دد گندنه دوا پل ی
جش و ه ژانی خ ی ! نوسر با و و ی و ابوو که جهنگه ی و ها
و گیانی گال ی وس دد گندنه و دوا جار جهنگه ی پیر بوو

لخزمهت به مسيح و مسيحيهتي دا ، ئو به جبرك له بير و باوروك
ي له وجره دا ده چته كه له سا ي ۱۸۷۰ دا بنووسهت : (ئوي به
زبري شمشير نه يته دي ، پايله دار نابته) . بهام به ئوك كه
كاتله له تاوان و سزا دا بهته : { بونه ورك ي كه مهايته
نه كوشتوو ، بهكو به بازكه ي كوشتوو } ئوا باوروك ي وها
له گكه فلسفه ي جيهانگيربوون ، مرقيته ، ويژدان و بير و هزي
مسيح دا يكه نه دهاته وو ؟ ! له ديد ي دهته يفسكي دا ،
به گيشتن به بيري ي كگرتن ي جيهان له مسيحيهتي دا گشت هكار و
كه رسته ي به به واهانه ، له مان ي (براياني كارامازف)
دا دهته : { ئه گره خوايهك له ئارا دا نه بهته هموو شتهك
به گه پندراو (موباح) } ، بهام نوسر خاونه ي يزدان و مسيح
بوو ، هره به بير و هوه وسته كه ي وها دژ و ناكهك بوو كه بتوانته
جهنگه ي وها خونه ين به ووه به رته ؟ ! مسيح له پناوي زگاركردي
مرقيته ي دا خونه ي شته ، بهام ديار بوو ئو خي له
به رامبه ر هوه وسته و به چونه كه ي وها دا ناچار ده بيني كه
ئسقانه كان وردوخاش بكات ، ئو ووش بهام ئو و ويژداني ئوي ئازار
ده دا ، له ئه نجام دا ئو نه فرته له شارسنه ي ته كه كه دهته
له پناوي دا پهسته ي خهكه بگورته ، دهته يفسكي بهم جره له
وهام كان ادهكه : (ئه گره به شوي ته يري له يبه وانه ي
كاركه ي نه شياو و ناشايسته بهته ، بهام له كردار دا هره ووه كه
هه يه .) نوسر له ره دا به ئاگاي له وي كه دروستكردي نه ته وي
وس وكه گلهكه ي سه ردهسته و باادهسته له جيهان دا ، چه ندهكه له
، پايله و شوونه ي مسيح كه مه كاته وو ؟ ! گشت مرقيته ي كه موهكه ي
هه به زارد ، باا و دهستكردي يزدانه ، ئمه م مسيح گووته ! بهام
هه رچي و چه نهكه بهته ئاقاري بيري دهته يفسكي ووو و هه كره ي
ي مسيح و به رجهسته كره ي سيفات ي يزدان بوو له مرقي دا .

وځک ئا ماژم پښی دا ؛ دښت یفسکی باوښی بڼ گڼڼی نی کڼم ڼا ی ڼی
نڼ بوو ، بڼ ڼکو بڼ پڼر ښندن و کام ڼوون ی شڼو پڼیژ ڼی یان
پل ڼل ڼی مرڼف هڼ بوو . ئڼو لڼ ووت ی کام ڼوون ی مرڼف دا دوو جڼر
دښت ڼا تی دښت ڼو و ، یڼک ڼکیان دښت ڼات ی مادی و ئڼوی دیان
مڼعذ ڼوی ، ئڼم دوو دښت ڼا تښ څ څ بڼ څ مرڼف بڼر و جڼر ڼک لڼ
ئارا میی یان پڼش ڼوی دڼگ ڼنڼت .

اسکاف بے کوشتن ی یےکےک و گےلے بےشےتبوون ، و شےیتانےکانیش لے
وےتی شےشےش دا وےے ی دےستےات بوون ، دےستےات دےشےت هےکار یان
کےرےستےیےکے بےت کے توانا ی بےرجےستےکردن ی ئازادی لےخےی دا
هےبےت ، وےمان ی (هےرزے) چاکترین نمونےیے کے دےستےات و
ئازادی تیای دا بےرجےستے کراوے ! ! هےرزے لےوے دا دےیےوےت

ئازادىي بىدستبھىنەت ، ئو لبو باو ىدائى كى سامان دىناترين و
 نزيكترين ىگى ى بىگىشتن بى ھىز و دىستىات . ئو كىسكى ى زى
 و لىئىنجامى زىرگىرىي - اغتصاب كىردنى دايكى كارىكرىكى لىلاين
 كىسكى بىناو قىرسىلەقو ھاتىتە دىناو . ھىرزى نى دايكى ى ھىي
 و نى باوك ، ئو دوور لى ھىر بىسرىكرىدنىو ىكىسىز و خىشەيىستىي
 . ئو لىلاين پىاو ىكى دىندى و نىزانى قىسىسى بىناو
 بىچاردىو دىچەوسىتەو ، تىچارد ئىتىكى ىكى دىكات ، دىبوغىنەت
 ، نازارى دىدات ، ىسووى دىكات ، سوكاىتى بى كىساىتى دىكات و
 بى نىكر و بىنرخى دىنرخىنەت ، بىمام ھىرزى بىپىچەوانىو ى نىزى
 لىدىگرىت ، لىيدەپاىتەو و تىكارى دىبەت ، بىمام ئىوانى
 ھىمووى بىسود دىبن . لىرى دا پىويستە بگوتىرت كى مرفىچەندىك پوچ
 و بىنرخىش بىت ئىوا خاوىنى چىركى لى غرور و ھىستى شانازىي ،
 ئىم نىكرى دىخوازىت لىيك سىات دا ھىم نىكر و ھىم گىورى و
 كو ىخاش بىت ؟ ! ئو كىسكى ى سوكرىاو و ىسوكرىاو بىمام لىگى
 ئىوش دا بىردىكاتەو ، بىمام ئاخى بىركىردنىو چى لى زىانى ئىو
 سوز دىكات ؟ ! ئو لىئىنجامى بىركىردنىو دا خىك بى ھىچ دىزانەت
 ، دىيەوتە تىكى خى بىكاتەو و خىكى ىزىبىگىر ، ئو دىيەوتە
 ئاودىوى دىوارى ئىلاقىيەكان بىت ، تاكو ھىم ئىعتىبار بى
 كىساىتى خى بىگىنەنەو ھىم بىدستبھىنانى ئازادىي و دىستىات
 . ئو لى سىرتا دا دىخوازىت بزانەت كى ، ئاىا ى سامان لى
 زىانى كىمەيىتى دا چى ؟ ! ئو دىيەوتە بىھى پارى و زىىو
 لىچوارچەوى ئو دىوروبىرى شىواو ، مەندوكىر و نازارىبىخىش دا
 بىكات . لىرى دا ىسكى و ھىرزى بىرىو ىك مەبەست و ئامانچ
 شىدەبىو ، و ىك تىكشىكىش ىوبىوى ھىردووكىان دىبەتەو ،
 واتا بىرىو ئىنجامدانى كارىك كى لىسرىوى توانى كارى مرفىقە ى
 ئاساىي . لى ىمانى ھىرزى دا ، كىساىتى ھىرزى جولەكى ى
 دىو مەندى ساماندار بىبىگىر و بىبىوش دىچەنەت ، لى تاوان و
 سزىش دا پىرەزنىك بى مەرويان جانەو ىك . بىگومان ئىم دوو
 پاىوانى لىو كارانى كى ئىنجامى دىدن ، ھىچ سود و
 بىرژەوى ندىيە ى بىرزى مرفىقەيىتى تە دا ىچا و ناكىرت ، بىكو
 تىنبا ھىو ىدەستەاتى ! ھىرزى دىتە : { مەن پىويستم بى پارى
 نى } ، ئو وى و ىودە ى دىستىات بوو ، دىستەاتەك كى لى
 ساىى دا دىتوانەت گىشت وىست ، ئارىزو و داخوازەك ى خى
 بىدستبھىنەت . ھىرزى دىيەوتە لىسرى شارايەك ئاىتون خى
 لىناوبىرت و بىئازادىي خى بىگات ، ئو دىمەنى خىون و
 خىياكانى خى لى ساتەك لى ساتەكان و لى ھىز و بىركىردنىو ى خى
 دا وىھا دىنەتەپىشاو ، كى ئو ئىدى كىسكى ى ساماندارى خاوىن

دست‌ها را ، و به‌هم‌پیوسته پار د به‌شناسند ، لایه‌ها را نئیدی
استیپ‌کانی ناخی نئو د درد کون ، و اما لایه‌ها را پار و
سامان هیچ کس لایه‌ها ، هوسوکوت و باری د رونی نئو
ناگفته . هرزه لایه‌ها و ستگ‌های شام‌ند فایه‌ها : { نئوگر نئو
جانه‌ها بانه‌ها بیزانیایه من کیم ، نئو سپی لایه‌ها بانه‌ها بانه‌ها
و لایه‌ها رکوتنم دا دست ی د گرتیم } . اسکا لایه‌ها دید و باوایی خای
دا ، بانه‌ها ستها نانی نازادی و دست‌ها لایه‌ها کوشتنی کس لایه‌ها و
و سزا و چشتنی نازاری سیریا دا بانه‌ها ستد هانه‌ها ، بانه‌ها هرزه
به‌پایه‌ها وانه‌ها ، و لایه‌ها و کار پار کانه‌ها کانه‌ها ! نئو لایه‌ها
شونه‌ها : { پار تانیا هانه‌ها کانه‌ها بانه‌ها سوکترین و بانه‌ها خترین کانه‌ها
کانه‌ها دانه‌ها کانه‌ها بانه‌ها بانه‌ها بانه‌ها بانه‌ها بانه‌ها بانه‌ها بانه‌ها
کانه‌ها کانه‌ها ، بانه‌ها لایه‌ها کانه‌ها ی نئو وای کانه‌ها ی نازام و بانه‌ها خت و بانه‌ها
، هانه‌ها لایه‌ها حایه‌ها بیرکردن و بانه‌ها ی قوه‌ها دایه‌ها ، کانه‌ها سانه‌ها نجام توشی
نانه‌ها و تانه‌ها کانه‌ها دانه‌ها ؟ ! تانه‌ها کانه‌ها هرزه لایه‌ها مردنی ((نانه‌ها چکا
((دایه‌ها ، نئو مندا کانه‌ها ی هانه‌ها و بانه‌ها و هرزه دانه‌ها یانه‌ها ،
هرزه لایه‌ها پانه‌ها ی گانه‌ها و بانه‌ها و بانه‌ها یانه‌ها و دا تانه‌ها وایه‌ها سامانی
خای دانه‌ها خشت ، نئو لایه‌ها سانه‌ها نجام دا پانه‌ها کانه‌ها لایه‌ها نانه‌ها کانه‌ها دانه‌ها
کانه‌ها دارونه‌ها داری لایه‌ها پانه‌ها وایه‌ها دا کرد و بانه‌ها قوربانیه‌ها . دواچار نئو
لایه‌ها کاردانه‌ها ی نئو و تانه‌ها کانه‌ها نانه‌ها دانه‌ها دانه‌ها قومه‌ها بازی ،
بانه‌ها لایه‌ها و پانه‌ها یانه‌ها ستن لایه‌ها کانه‌ها خانه‌ها کان ی نانه‌ها فسنزم و بانه‌ها هانه‌ها دا ،
و اما بار کانه‌ها نئو و بانه‌ها وایه‌ها پوچی و تانه‌ها نیایه‌ها دانه‌ها کانه‌ها .
دانه‌ها یفسکی لایه‌ها دانه‌ها نانه‌ها کان ی نانی خای دا دانه‌ها ! و اما نئو نئیدی
وایه‌ها و پیریه‌ها دانه‌ها یشت ، زانه‌ها بری گورچک‌های چانه‌ها دانه‌ها ی زیندان و
دژواریه‌ها و سانه‌ها ختیه‌ها نانی ، نئو هانه‌ها هانه‌ها دانه‌ها دانه‌ها دانه‌ها ، و
ماند و بانه‌ها لایه‌ها و خساری دا و دانه‌ها دانه‌ها کانه‌ها ! بانه‌ها نئو نئو ستا خاوان
تاقیکردن و نئو زونه‌ها ی قوه‌ها ، دانه‌ها دانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها دانه‌ها یانه‌ها
توانایه‌ها هزه و بیریه‌ها نئو دا گرتو و ، نئو نئیدی خاوان پانه‌ها یانه‌ها و
دانه‌ها دانه‌ها بانه‌ها دانه‌ها . دانه‌ها یفسکی لایه‌ها دانه‌ها نانه‌ها کان ی تانه‌ها نی خای دا ،
ناو و ناو بانه‌ها کانه‌ها ی زانه‌ها پانه‌ها دانه‌ها ، نئو لایه‌ها بانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یاد و
ناهنگ یانه‌ها پانه‌ها هانه‌ها نانه‌ها خوار و لایه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یاد و
وس ((پانه‌ها کانه‌ها)) ، پانه‌ها و پانه‌ها یانه‌ها گانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها یانه‌ها ،
پانه‌ها یانه‌ها نئو بانه‌ها گانه‌ها یانه‌ها وس و گشت مر قایه‌ها یانه‌ها بوو ! نانه‌ها یانه‌ها ((
برایانه‌ها کارامازف)) کانه‌ها ما وایه‌ها سانه‌ها یانه‌ها بانه‌ها نووسینه‌ها خایانه‌ها دانه‌ها ،
نئو دوا پانه‌ها یانه‌ها بوو کانه‌ها بانه‌ها نانه‌ها و استگ‌هایه‌ها و گانه‌ها یانه‌ها ، نئو
دوای تانه‌ها واکردن یانه‌ها نانه‌ها مانانه‌ها چاوانه‌ها کانه‌ها بانه‌ها هانه‌ها لایه‌ها کانه‌ها و لایه‌ها سانه‌ها
۱۸۸۱ . ۶ . ۳۱ دا دنیا یانه‌ها نازار و نانه‌ها کانه‌ها یانه‌ها هانه‌ها . لایه‌ها دا
بانه‌ها گرنگی دانه‌ها نانه‌ها کانه‌ها چانه‌ها دانه‌ها کانه‌ها کورت سانه‌ها باره‌ها بانه‌ها پانه‌ها یانه‌ها نئو

مـزنـ ناودارـ كـ مانـى ناوبراوـ بنووسم ، چونكـ ئـمـ مانـ دوابـشى زنجيرـژيانـى فيكرى و فـلسـفى ئـدـبىي دـستـيـفـسـكىـ .
هيوادارم خوـنـرى هـژا بـ حـوسـسـى زياترـوـ لـخوـنـنـوـى
بـردـوام بـت .

برايانى كارامازف

خـزانى كارامازف لـ شارـچـكـيـكـ دـژين . كارامازف پيرـمـردـكـ كـ
سـرتاسـرى تـمـن و ژيانى بـ وشتنزمى ، شـهوـتـبازى ، دـبـبـقى
و شاراوـيى بـسـرـبردوـ . سـ ژنى هـناوـ ؛ لـ ژنى يـكـمى كـ
هـميشـ داركارى كردوـ كوـكـى لـيدـبـت بـناوى (ديميتري) ،
ديميتريش كـسايـتـيـكى هـرزـ ، كاـفـام ، هـخـليـسـكاو و هـنـدـكـجـاريـش
دـم لـ فـلسـفى ئايدىاليستى دـدات . لـ ژنى دوو هـميان ، كـ
كـسايـتـيـكى شاتـشـاتـكر و هاش و هوشـكرى هـبوـ ، كوـكـى
لـيدـبـت بـناوى (ئيفان) ، ئـميش كـسايـتـيـكى شـبـيرى
ترسناكـ و گيانـكـى ئازاوـچـيانـ و وـرانـكارىـانـى هـيـ ، ئـو
دـشـتـبـگوتـرتـقارـمانـى باوـ و فـلسـفى ((تـگـيـي - نهـلـزم
((. هـروـها لـهـمان ژن كوـكـى تـرى بـناوى (ئـلـكـسـئالـيـشا
(دـخـاتـوـ كـ كـسـكى خـرخـواز و چاكـكار و لـجـيـهانـى
يـزدانـناسـيـ دا قوـدـبـتـوـ و كـسايـتـيـ خـي پـوـى گرـدـدات ، كـ
دـتوانـين بـين ناوـندى فـلسـفى چاكـ و خـرخـوازيـ لـ مانـى
برايانى كارامازف دا ، ناوـنـكـى وناكـ كـ تـواوى كـسايـتـيـكان
ى تـرى ناوـمانـكـ لـ دورى دـئاـن . كـسـكـى دى لـنـو ئـم
خـزانـ دا دـژـت بـناوى (سـمـردـياكـف) ، ئـو پـياوـكـ و
بـرهـمى زـرگـيرى - اغتصابـى كارامازفـى پـيرـ لـ كـچـكـى هـژارى
كـولاـ ، ئـميش كـسايـتـيـكـ ، كـ تايبـتمـنديـكى پوچ ، بـئـابـو
، فـبـاز و هاشوشـكرى هـيـ و نـكـرى ماـكـيـ ، ئـم مـرـفـ
پـيوـندي لـگـ ئيفانـى زـبراى خـشـ و ستايسى دـكات . لـنـوان
ئـم باوكـ و چوار كوـكـ دا ، ژنـكـ بـناوى (گرـشـينكا) هـيـ ، كـ
هـريـكـيان بـبـدـستـهـنـانى ئـو دژى يـكـترى دـجـنگـ .

سـمـردـياكـف بـو خـياـ و باوـبـى كـ گوايـ داوايـكى ناوـكى
ياخود ناخ و دـرونـى ئـو واتا ئيفان جـبـجـ دـكات ، كارامازفـى
باوكـ دـكوژـت ، بـمـام لـشوـنـ ئـو ديميتري بـ تاوانبار دـناسـرت و
و دادگـ لـپـاى سزاكـى دا ئـوانـى سـبـرياى دـكات .

دوو بىرى سـرـكى بـسـر جـستـى مانـى برايانى كارامازفـى دا
شـدـبـنوـ ، يـكـكـيان عـشق و ئـوى ديان يـزدانـ ، شـياو و
گونجاويـشـ بـگوتـرتـگرـشـينكا و مـسيح ياخود شـيتان و فـريشتـ .
ئـم پـويـستـ ئـم مانـ وـكـ وداوـكـى ئـژانـى سـيرنـكـين ،

بېككو وېك سيمبل ، نيشان و ئامازېك بې گې ياندى فېلسفې و
 بېرېك يان پېيامېك لېيېوانين ! لېرې دا هېريېكېك لې
 كېسايېتيېكان سيمبلن بې دياردېيېكى مرېفايېتي و قېناخېك لې
 كامېبوونى و وېژدانى مرېف كې خاويېنى تايېتمېندى و
 پېناسى خېيېتى : كارامازېفى پېر ياخود باوك ، كېسايېتيېكى سروش
 ئاژېيې ، كې هېوېدای سېكس و بېدېستھېنانى دنياى شېهوانىېتې !
 ! ديميتري ، ئاليېشا ، ئيفان و سېمېردياكېف تېكېا و پېكېو
 سيمبلن بې قېناخېك لې گېانېكانى كېس يان ، مرېفېك كې وردې
 وردې لې سيفېتى ئاژېيېوې و وېوېو پاكبوونېوې گيان و باېا بردى
 و وېژدانى مرېف دېوات ، واتا دروستبوونى مرېفى نوې .
 ئاليېشا لې شوېنېك دا بې ديميتري براى دېت : { پېيژى شېقوش
 بې هېموومان يېك شتې ، گرېمان تې لې پلېى سيانزې دا وېستاويت و
 منېش لې پلېى يېكېم دا ، لاي من هېچ جياوازيېكيان نيې } لېسېر
 ئېم پېيژېيې و لې دواپلېى سيانزې دا ژنېك هېيې واتا گرېشينكا كې
 لېژېر دېستى بازركا بېكى پېر (كارامازېف) دايې ، كې ئېوى لې
 نېهامېتيې هېژارىي و نېبوونىي زكاركردوې . ئېم ژنې هېركېسې لې
 ديد ، تېوانين و بېرژېوېندىيېوې لېيدېوانېت و پېناسى دېكات
 ، خزمېكى ژنېكې : كچېكى هېررې و بېرېا يې ، كارامازېف : سېزانىي
 ، هېندېكى دى : ئاژېيې ، كېسانېكى تر : نېخېر فرېشتېيې ،
 ديميتري : ژنېكى ئاگرئاسا و بېئامانې ، ئاليېشا : كېسېكى
 سادېيې . لېرې دا دېتوانين بېيېن ئېم ئا فرېتې هېموو ئېو
 سيفېتانې تې دا هېيې يان بېجېرېكى دى : ئا فرېتېكى گېنج ،
 سېكسىي ، بېگېن ، سيفېتى ئاژېيېي ، سېزدار ، ئازارېخش ، سېرشېت و
 ...تاد . كارامازېفى پېر گشت سامان و موېكى خې دېكات
 ميراتې بېش و بېسېر مندائېكانى دا دابېشى دېكات ، بېيېام ئېو بېشى
 ديميتري كوې بې گرېشينكا دېبېخشېت . گرېشينكا كېسايېتيېكې وېك
 ئاگر لېدوى پوش دېگېيېت ، نېهېنگېكې و دېوړوبېرېكې خې
 هېدېلوشېت ، ئېو ئارېزوى ئاوديووون ناكات ، بېككو لېستېكېكې و
 يارى پېدېكرېت ، و لېبېرامبېر دا ئېويش يارى بېخېك دېكات .
 كارامازېف لې ديدى ئېم ئا فرېتې دا كېسايېتيېكى سوک و بېنرخې ! ،
 ئېم پېرېمېردې گشت شېوېك لېپېرېزى اوكردى ئېو دا دېبېت تاكو
 لېگېيې دا سېرجېگېيې بكات ، بېيېام گرېشينكا نېخې دېداتې دېست
 ئېو و نې كېسېكى وېك ديميتري كې شېت و شېيدايې بوو . ئېم
 ئا فرېتې بېهېردووكيان اادېبوېرېت ، تاكو كار دېگاتې ئېو شوېنېى
 ، كې مللانىي نېوان باوك و كوې دېگاتې مريشكېيېش يان ئېوپېي
 توندوتېژىي و كېانېكى داخراو . كارامازېفى باوك بېجېرېك
 شېيدايې ئېو ژنې دېبېت كې گشت ئازادىيېكى لېزېوت دېبېت و دېبېتې

کډیله ی ئافرته تکه ، دیمیتريش له لايه کی دي و بجه ركه شيدا ی جوانی و سرنج اكه شیی گره شینکا ده بت ، كه كه سايه تی ئو ديل و شه تكه ده كات .

ئارزو و شه هو ته دنيا یی و به ده سته نانی ژيان به ججه كه له و كه سايه تیانه دا قوه ده به ته و كه ده يانكا ته ئاژكه و به نه نجامدان ی تاوان و كاری ناشایسته خپان ئاودیوی سنور ئه خلاقیه كان ده كه ن ، باوك ده ته : { ئو و كو قاله نه په يكه پانده كه م و } ، دیمیتري به رامبه به باوكی : { نازانم له وان په بیکوژم و له وان په یشه نه ، ده ترسم كاته كه به ته و نه توانم ته حه مولى چه وچاوی بكه م ... } كار له په ناوی به سته نانی ئه م ژنه دا به اده يكه ده گات ، كه دیمیتري له نیو شه و دا ده سك هه م له وان په يكه به ساری باوكی دا بكه شه ته و (بیبور نه ته و) ، سه م رد ياكه ف كه چاوده ريكه ر و خله م له اسده ر ی وداوه كه ی نه وانیه ده به ته ، ده واته و له پشته و كاری له دانده كه ده گه نه ته نه نجام و كاراماز ف ی باوك (ده كوژته) ، دیمیتري له دواى ئو و وداوه هه ده ته و ده دوی گره شینکا ده كه و ته ، سه رنه نجام به مام په لیس ئو و واته دیمیتري له كاته لوتكه ی مه ستی ، شادی ، عشق و ده داری دا ده ستگیرده كه ن و دواچارش تاوان ی كوشتنه كه به ساری دا ساخده به ته و ، پاشان به به سه ربردنی شو نه سزاكه ی ، به سزای كاری به زه ر وگران به وانیه سیریا ده كه ته ، گره شینكاش له لايه كه و په فریوی پاری باوك و له لايه کی تریشه و په یمانی هاوسه رگیری به كو واته دیمیتري ده دات .

ئو شادی و سه رمه ستیه ی دیمیتري و گره شینکا ده چه ژن و زه رجارش كه له ژيان و ده وروبه ر ی كه سايه تیه كانی ناو به مانه كانی ده سته یفسكى دا ده نه به رچاو و و نه كړدن ، نیشانه و ئامازه په كن به هه سته كړدن و په شبینه كړدن ی وداو یان كار ساته كه ؟ ! ئه م جه ره شادیا نه لای نوسه ر مانا و مه غزای قوه ده به خشن ، به و واته یی كه هه ر شادیكه مه غده ویه نه به ته شادیكه ی له رزه كه ، كاتیه و ته كه كه نه ره كه نه نجام به له ناوچوون ی مره قه كان كه تایی ده ته ده سته یفسكى هه روا به هه ، له خه ا و به نه غه كه سايه تی و په پا به وانیه كانی خه ی به سزا نه ده گه یانندن و له نه وى نه ده بردن ، ئو له گه ی سه لیه و نه ریت ی نه ده بیه خه ی و به جه ركه زه مینه سازیه به خو هه قانندن ی وداوه په شبینه كراوه كان خه شه كړد كه ئاوس به ته به كه ره سته ی شادی ، خه شیه ، ابواردن ، مه ستی ، و عشق ، واته نوسه ر له لوتكه ی شادی ، مه ستی ، عشق ی سوتنه ر و چه ژری دنيا یی دا كه سايه تیه كانی خه ی ده گلاند به نه نجامدان ی تاوان . دیمیتريش له هه مان لوتكه ی ئو و شادی ده بوو كه هه ویه كوشتنه باوكی دابوو ، ئو هه رچه نه ده له دادگه دا به رگریه کی زه رى له

بـتاوانیی خـی دـکات ، بـمـام بـسود دـبـت ، و کـوتنـو ی
 وداوـکان گشتی شایـتی لـ ئـنـجامدـری تاوانـکـ کـ دیمـتریـ
 دـدن ، بـمـام لـ استی دا سـمـردیا کـف ئـنـجامدـری استـقینـ ی
 تاوانـکـ ی ! کـسایـتی سـمـرد سـمـرد کی ترسناک و دـزـخی لـ
 برایانی کارامازـف دا دـگـت ، سـمـرد کـ زـر جـگـ ی مـبـستی
 دـستـیفسکی ! ! هـر ئـو جـمـبـست و خواستـسـربوونـیش هـانی
 نوسـر دـدات کـ سـمـردیا کـف بکاتـ سیمـل و ناوـندی وداوـکـ ی
 گرنگ ، کاریگـر و هـژـنـر . سـمـردیا کـف بـچی هـند جـگـ ی بایـخ
 و گرنگیـدانی دـستـیفسکی ؟ ! سـمـرد دـری چـشـنـک لـ جیهان ی
 ناوـو ی ئیفان کارامازـف ، ئـو واتا سـمـردیا کـف گیاندارـکـ ی
 بـزارکـر و نـفر تـکـراو ، ئـو ، ئـو بـزاریـی و
 نـفر تـبـرکـوتنـ بـشایستی خـی دـزانـت و لـزـر شوـنی
 وداوـکان دا دان بـو دا دـنـت ، لـ استی دا ئـو حـزی لـ
 نـفر تـبـرکـوتن و یسوابوونـ . ئـو بـهـی بـبـشبوونی ئیفان ی
 زـبرای لـ میراتی باوکی ، کارامازـفی باوکیان دـکوژـت ،
 بـبـئـو ی ئیفان استـوخـ یان نا استـوخـ داوای ئـو کارـی
 لـکردبـت . ئـو کاتـکـ کـ ئـم کارـ ئـنـجام دـدات ، لـدید و
 بـچوونی خـی دا وادـزانـت کـ داوا ، تکا و ئارـزو ی گـورـکـی
 خـی کـ ئیفان بـجـهـناو ، واتا ئـو ی لـدـریا ی دـی ئیفان دا
 بـشـوـیـکی زـر ئاـز و پـچاوپـچ مـلـی دـکرد ، لـواقعـ دا
 ئـنـجام درا ، ئیفانیش بـوکارـ توشی سـرلـشـواوی ، سـسوـمان ،
 دـشـدامان و دـرونلاوازی دـبـت ! دـتوانین بـین ، سـمـردیا کـف
 سیمـل و خـی پـکـگـیشتن ی ئایـدا و کردار ، یان تـواوـکـری
 کـسایـتی ئیفان . سـمـردیا کـف نیشانـ و هـگـری مانا و بوعدـکـ ی
 زـر قوـ و پـچاوپـچ ی مرـفایـتیـ واتا ئـو ی کـ لـ جیهان ی
 نائـگایـی (لاوعی) ئـمـ دا دـردـکـون ، نالـپـرسـراو ، جیا و
 سـرـبـخـ لـ کردار و ویژدانمان نین ، هـر لـو دید ، وانگـ و
 باوـشـوـیـی کـ سـمـرد لـ شوـنـکـ دا بـ ئیفان ی برای دـت : {
 تـ زـر حـزت لـ کوشتنی باوکت بوو ، بـمـام تـ نـتـدـتوانی ئـو
 بکوژیت ، ئارـزومـند و خوازیاری ئـو بوویت کـ کـسـکـ ی دی ئـو
 کارـ ئـنـجام بدات . } .

ئیفان لـ ناخی خـی دا هـرگیز هـستی بـو نـکردبوو کـ ئارـزو یان
 خواستـکـ ی لـوجـر لـ ناخ و ویژدانی دا چـکـرـی کردبووبـت ،
 بـمـام کاتـکـ ئـو بـو بـوی واقعـکـ ی لـوجـر دـبـتـو ، دـشـوـت و
 لـدـرونی خـی دا و پاش لـکـدانـو و تاوتوـکردن ، دـگاتـ استیـکـ
 کـ لـ شوـنـکـ دا بـت : { بـ ، من چاوـو ی ئـو کارـ بووم ،

لـبـرئـو و استـ من دـمخواست ئـو بـكوزم { . بـمـام ئـو وى كـ سـرى ئـيفان لـم هـنـان و بـردنـانـ دـسوـمـنـت ئـو وىـ كـ : { ئـاـيا من تاكو ئـو و ادـيـ حـزم لـ مردنـى باوكم بوو ؟ ! } سـمـردـيا كـف لـو و دا و استـوخـ بـ ئـيفان دـتـ : { بـتـ كـووشـت ، پـياوـكوژى استـقـينـ تـيت ، من تـنـيا يـارمـتـيدـر كـى تـ بووم ... } سـمـرد لـ دادگـايـكـردنـى ئـيفان و لـ بـير و وـيژدانـى خـى دا تـنـيا يـكـ بـبـگـ دـبـينـتـو و ، ئـويـش دـقـى قـسـيـكـى ئـيفان خـى تـى كـ لـ كـاتيـخـى و لـ مـيانـى گـفـتـوگـى يـكـى لـگـ سـمـردـيا كـف دا بـگـوى دا دـدات و پـى دـتـ { ئـگـر يـزدانـكـ نـبـت ، ئـوا هـمـووشـتـكـ بـگـپـدراو (موبـاح) } سـمـرد لـ سـر بـنـچـينـ و هـزى كـاريـگـرى ئـو قـسـيـ ئـيفان دـبـت كـ تاوانـكـ ئـنـجام دـدات . ئـيفان لـ وـانـگـ و دـيدـى يـاسـا يـ مـرـفـايـتى و زانـست دا كـسـكى بـتاوانـ ، بـمـام لـ دـيدـگـ و دـنيا بـينيـ ئـخـلاقـيا تـو هـيـج دـرفـتـ و بـگـيـكـ نـابـخـشـت ، كـ ئـيفان بـدـر و دـوور لـ تاوانـكـى لـ وـجـر بـت . سـرئـنـجام ئـيفان لـ شوـن و پـاداـشتـى نـكـيـكـردنـى لـ يـزدان ، خـى لـ ناو زبـدان و زـنـگاوى بـگـنـبووى گـيانـى ئـمـ ، وـتا سـمـردـيا كـف دا دـبـينـتـو و ، لـ بـرامـبـر گـيـشتـن بـ دـواپـلـى پـيـژـيـكـى پـتـو و تـكـمـدار لـ پـنـاوى بـدـسـتـهـنـانى جـيـهـانـكـى وـناكـ ، ووشـت و وـيژدانـكـى باـتر ، خـى لـنـو شـيو و دـتـكـى تـاريـكـ دا دـبـينـتـو و ، لـ شوـن بـدـسـتـهـنـانى ئـاوـزـكـى وـشـنـتر و تـنـدروستـتر ، دـوچارى جـرـكـ لـ ناهاوسـنـگـى دـرونـى و وـيژدانـى دـبـت . ئـيفان لـ بـيركـردنـو و ، اـمان و نـاسـينـى دـرون و وـيژدانـى خـى دا وـبـوى ئـازارـكـى قـوـ دـبـتـو و ، كـاردانـو و و كـاريـگـرى ئـنـجامـنـدى و گـيـشتـنى ئـو بـو و استـيـى كـ خـيشـى بـشـكى گـرـنـگـ لـ تاوانـكـ ، بـجـرـكـ لـو دا بـنـگـدـنـو و ، كـ هـسـتـ بـ دـووكـرتـبوونـى كـسـايـتـى خـى بـكات و وـبـوى شـيـتان بـتـو و ، ئـو شـيـتانـش خـى تـى : { تـ خـمـيت ، بـمـام بـ وـخـسارـكـى تـر ، تـ اـگـيـنـرى بـرى تـايـبـتى مـنـيت ، تـ پـوچـتـريـن بـير و خـياـ هـدـبـزـريت } . زـرـكـ لـ بارى ژيان و كـاردانـو و دـرونـيـكانـى كـسـايـتـى و پـاـوانـكانـى دـسـتـيـفـسـكى بـنـگـدانـو وى بارى كـسـايـتـى و بـسـرهـاتـى ژيانـى واقـيـعـى دـسـتـيـفـسـكى خـى بوو كـ بـبـگـارـانـكـ لـگـبـيانـ دا ژياو . لـ مـانـى ((قومـاربـاز)) دا هـنـينـو و وـسـفـكـردنـى بارى دـرونـى پـاـوانـكـى وـكـ و كـتـومت وـسـفى بـيركـردنـو و و ژيانـى تـايـبـتى دـسـتـيـفـسـكى خـى بوو كـ سـردـمانـكـ كـاتـكانـى ژيانـى خـى بـ قومـاركـردنـ لـ گـازـينـكانـى نـمـسا ، ئـمـانـيا ، ئـيتـاـيا و سـويسـرا دا بـسـرـبرـدو و . لـر دا دـتـوانـين بـبـينـ كـسـايـتـى ئـيفان هـبـگـرى بارى كـسـايـتـى و فـيـكـرى

دست‌ی‌فکسکی خ‌ی بوو ک ماو ی‌ک ی ز‌ر بیر ی‌زدان ب‌خ‌ی‌و س‌رقا د‌کات ، واتا بیر‌ک ک س‌رتاس‌ر و ب‌ه‌میش ژیان خستوو ت‌ بازارو ، نک‌یی ئی‌فان ل‌ ی‌زدان ه‌مان نک‌یی دست‌ی‌فکسکی بوو ل‌ ی‌زدان ، ک س‌رد‌مان‌ک ی ز‌ر ئ‌ویش ئا‌ه‌گ‌ری د‌ب‌ت . ل‌دید و ت‌وانینی دست‌ی‌فکسکی دا ئی‌فان ه‌مان ی س‌م‌ردیا‌ک‌ف د‌بین‌ت ، واتا ئی‌فان ب‌رج‌ست‌ی‌ک ل‌ ح و ویزدانی ئ‌و ، ب‌ام ئ‌و م‌ودا دور و جیاوازی ی ک ل‌ن‌وان ئی‌فان و دست‌ی‌فکسکی دا دروستد‌ب‌ت ت‌نیا ئ‌و بار م‌جازی‌ی‌ک ئی‌فان هان د‌دات تاوان‌ک ب‌ نا‌است‌وخ‌ ئ‌نجام بدات ، د‌نا نوس‌ر ل‌ ژیان ی خ‌ی دا ه‌رگیز ئ‌نجامد‌ر و ن‌خش‌دا‌ژ‌ری هیچ تاوان‌ک ن‌بوو ، واتا ئی‌فان ک‌سای‌تیی‌ک ی داد‌گای‌کراوی خ‌یا و ویزدان ی دست‌ی‌فکسکی خ‌ی بوو و هیچی تر .

ئالی‌شا و ق‌ش‌زسیم دوو وخساری وناک و نورانین ل‌ب‌رامب‌ر ئ‌و ک‌س‌د‌رون‌خ‌ش و دوو‌ک‌رتان‌ دا . ئالی‌شا قوتابی یان ئیماندار‌ک ی بیر و ف‌لس‌ف‌ی م‌سیح‌ ل‌ خ‌و‌ت‌گ‌ی‌ک ی ئارام دا ، ئ‌و ن‌ ئ‌ولیا‌ی و ن‌ س‌فی ، ب‌ه‌مان ش‌و‌ش ن‌ ک‌س‌ک ی خ‌یا‌یی یان فریشت‌یی ، ب‌کو‌مر‌ف یان ک‌س‌ک ی یالیستی‌ و ئاشنایی ب‌و د‌وروب‌ر ب‌گ‌ن‌بوو‌و ه‌ی‌ک تیای دا ه‌ست ب‌ر‌پ‌رس‌یار‌تی ، ل‌پ‌رس‌راو‌تی و پاب‌ند‌بون‌ک ی ویزدانی و ئ‌خلاق‌ی د‌کات ، ئ‌و ک‌س‌ک ی مر‌قد‌ست‌ ک ل‌ ژگاری خ‌ی زیاتر ه‌نگاوی بیروباو و ئاکاری چاک‌خوازی و مر‌قد‌ستی ه‌ه‌ناو‌ت‌و ، ب‌ام استی‌ک ه‌ی ، ک ئ‌و ، واتا ئالی‌شا ناتوان‌ت ه‌و‌سبازی و ش‌هو‌ت‌پرستی ک‌سای‌تیی‌کان ل‌ دنیا ی ماتریالی‌ دا خام‌ش یان ل‌ناوب‌رت ، ئ‌و ک‌س‌ک ک ل‌ جیهان ی واقعیات دا گ‌ور‌ بوو و باو‌ک‌ی ساخ و دروستی ب‌ بوون ی‌زدان و موعیزات ه‌ی ، ب‌ام موعیز‌ بنچین‌ و ک‌ک‌ی بیر ، بیرکردن‌و و وشتی ئ‌و نی ، ب‌کو‌ه‌کار و ه‌و‌نی پ‌شانازی بیروباو‌ی ئ‌و . موعیز‌ باو‌ دروست ناکات ، ب‌کو‌ ب‌پ‌چ‌وان‌و .

ژیان لای دست‌ی‌فکسکی ب‌ه‌شت‌ک ، ک ئ‌م‌ ل‌ناوی دا د‌ژین و ب‌ام ناخوازین ل‌ مانا ی است‌قین‌ی ئ‌و ژیان‌ ت‌ب‌گ‌ین ، ه‌رو‌ها ه‌ری‌ک‌ک ل‌ ئ‌م‌ ل‌م ژیان‌ دا گونا‌ه‌بارین ب‌رامب‌ر گشت ک‌س و ه‌ر وداو یان دیارد‌ی‌کی مر‌فای‌تی ک وود‌دن ! ژیان ی مر‌ف ل‌ن‌وان ئ‌م جیهان ی ب‌ه‌شت و ه‌ستی گونا‌ه‌باری‌ دا د‌کر‌ت ب‌د‌رب‌ی ج‌ر‌ک ل‌ جیهان‌بوون ی ئازاری مر‌فای‌تی و‌نا‌ب‌کر‌ت ، ک دست‌ی‌فکسکی ل‌ مان‌کانی دا ه‌و‌ی ب‌رج‌ست‌کردن‌ان د‌دات .

تاوان به تـنيا پـيوست نيـ به قوربانـيـ كـي و تـواو ، بهـكو
 پـيوستـ به گشت لايـنـكان ي كـمـمـگـ و هـر تاكـكي ئـو
 كـمـمـگـيـشـو ، كاتـكـكـسـك كـ لـ خـيا و هـزي دا حـز يـان
 ئارـزو ي تاوانـكـ دـكات ، ئـگـر لـ كردارـيش دا ئـنـجامـي نـدات هـر
 به تاوان دـژمـردـت ، به نمونـ : لـگـمـ چـتـ يـان گـمـندـكارـكـ كـ
 هـشتا وخساريمان نـبـنيو ، ئـوا چـتـيـ يـان گـمـندـيـمان
 ئـنـجامـداو ، لـگـمـ بابكوژـك كـ بهـي خوـنـدـنـوـمان لـ
 ئـژنامـيـكـ دا ناسيومانـ ، ديارـ بابكوژيـمان كردوو ، لـگـمـ
 شـهوـتـبازـكـيش دا زـرگـيرـيـمان كردوو ... تاد بهـخـشـيـنـي ئـمـ بوعدـ
 ياسايـ ، دـرونـاسـيـ ، فـلسـفـيـ و ئـخـلاقـيـ پـچاوـپـچ و ئاـزـمـ به
 كـمـمـگـ يـان ئاكار و ويژدان ي هـر تاكـكـي كـمـمـگـ ، دـرخـر و
 بهـگـي ئـوـيـهـ كـ ئـمـ يـ مرـقـ دابـ و ناپـيوست نـين بهـو تاوان و
 كارـ ناپـسـندانـي كـ لـ كـمـمـگـ و دـوـروـبـري هـريـكـكـ لـ ئـمـ
 دا دـگوزـرـن ، واتا ئـمـ يـ مرـقـايـتي لـپـرسـاو و بهـرپـرسـيار ي
 هـموو ئـو وداو و كارانـيـن كـ كـمـمـگـ بهـرـو زـنـگاوي وـرانيـي و
 نادادپـروـري دـبـن . دـسـتـيـفـسـكي دـخـوازـت ئـو پـيامـمان
 پـبـگـنـت ، كـ به زـگارـبوونـمان لـو بار و هـلـومـرـجـ سـخت ،
 دژوار و ئازاربهـخـشانـ ، دـبـتـ خاوـنـ عـشـقـكـي يـزدانيـي بـين ،
 عـشـقـكـكـ بهـكـتا و بهـسـنور ، عـشـقـكـكـ گـردونيـي ، و لـ ديدـي
 نوـسـر دا تـنيا ئـگـمـ و دـرچـيـكـكـ كـ دـتـوانـت هـم شفا بهـخـش و
 زـگارـكـر بهـت هـمـيش هـزي ئـوـمان پـدـبـخـشت كـ توانا ي
 خـهاوسـنـگـردنـمان لـنـوان دنيا ي ماديـي و مـعـنـويـي دا هـبـت !
 ئاليـشا وـكـ مـمـكـ لـنـو تاريخايـي دـرون ي مرـقـ و جـنـگـسـتان ي
 كـمـمـگـي مرـقـايـتي دا دـسوـتـت ، ئـو بهـمـام لـ وناكايـيـكي
 پـشاديـي و بهـختـوـري دا دـژت ، هـر ئـو وناكيـيـش كـ هـاني
 منداـمان ، ويژدانپـكـ ، هـزاران و زوـمـلـكـراوان دـدات كـ لـ دـوري
 ئـو بسوـنـو . بهـمـام ئايا ئيفان لـ بهـرامـبـر بـري ئايـيني و
 يـزدانـپـرستيـي ئاليـشا ي براي دا چ ئـگـيـكـي يـدي دـگرـتـبـر ، و
 چـن بـير لـ دـزي يـزدان دـكاتـو ؟ ئيفان باوـيـي وايـ كـ
 اـفـكـردن و ونـكـردنـوـي دـزـم دنيايـي و كـشـمـ مرـقـايـتيـكان لـ
 ديدگـ و دـروازـي خواوـنـدـتيـي (ئيلاهيـات) و هـمـ و بهـدوور لـ
 لـژيـكـ دـزانـت ، ئـو باوـيـي وايـ پاداشتي مرـقـ لـودنيا دا دـشـت
 چ سود و مانايـكـي هـبـت ، لـكاتـكـ دا كـ لـم دنيايـي دا ئـو
 سـرتـاپـيـ ژياني بهـ چـاريـي و ئازار و سزا بهـسـرـبردوـو ؟ ! چ چـژ
 و خـشيـكـ لـو دا دـبـنـرـت ، كـ ئـم لـ پـنـجـرـي بهـهـشتـوـو به
 ئـو كـسانـ بهـوانـت كـ لـ دـزـخ دا دـسووتـن و ئازار دـچـژن ؟ !
 ئايا ئيدي بوون ي يـزدان و ياساكان ي ئـو چ مانايـكـ دـبـخـش ،

لـكـا تـكـ دا ، كـ ئـ و ئـ يـ مـيرغـزـبـ (جـلاد) لـكـ دـگـگـتـ ؟ !
لـكـا سـتـيـ دا ئـفـان دـخـوازـتـ هـيـج دـزـخ و سـزايـكـ لـئـارا دا نـبـتـ
و گـشت جـيـهان و مـرـقـايـتـيـ ئـاشت بـكا تـوـ ! ! ئـفـان لـ گـفـتـوـگـيـكـيـ
دا لـگـگـ ئـاليـشا دا : { مـن چـن دـتـوانـم لـ يـزدانـكـ تـبـگـم كـ
لـسـرو يـ تـگـگـيـشتـنـيـ مـنـوـيـ } . ئـم جـرـ بـيـر كـردنـ و انـ يـ كـ لـ
مـشـك و دـنيا بـيـنيـ ئـفـان دا دـن و دـچـن ، دـر بـيـ و ا تـايـكـ كـ ئـ و
يـزدان تـتـ نـا كـا تـوـ ، بـكـو لـ بـرامـبـريـ دا خـيـ بـلاواز دـبـيـنـتـ .

ئـفـان دـژي كـكـسا و يـاسا كـانـيـتـيـ ، دـژي خـواي فـرمـيـ ، ئـيـداريـات ،
خـزانيـ و دـژي فـرمانـنـ و ايانـ ، ئـفـان ناخـوازـتـ هـرگـيز يـزدانـكـ
پـسـند بـكا تـكـ بـزـر بـسـريـ دا بـسـپـنـن ، دـوا جـار ئـ و باوـيـ بـ
يـزدانـكـ نـيـ كـ كـ لـلايـن مـرـقـوـ دـرو سـتـكر او بـتـ ، ئـم جـرـ
يـزدانـ نـا تـبا و نـگونـجاوـ لـگـگـ بـيـر كـردنـ و و سـح يـ مـرـقـ .
ئـفـان بـ و باوـ و سـتـيـ گـيـشتـوـ ، كـ بـري يـزدان لـ نـ و
گـيان و و يـزدانـيـ هـمو مـان دا دـژـتـ ، بـمـام لـ بـرامـبـر ئـ و
پـرسـيارـيـ كـ ، ئـا يـا يـزدان مـرـقـيـ دـرو سـتـكر دووـ يـان بـپـچـ و انـ و
، نـايـ و تـ و مـام يـ ئـ و پـرسـيارانـ بـدا تـوـ ، چـونـكـ ئـ و عـاشـقـيـ
مـرـقـ و عـشـقـيـ يـزدانـيـ پـشـتـگـوـ دـخـات ، ئـم جـرـ ئـا قـار و شـقـقـشـ
لـ فـلسـفـيـ ئـ دـبـيـيـ دـسـتـيـفـسـكيـ دا كـار بـ باوـ هـنـان بـ
شـيـتان كـتـايـيـ دـهـنـتـ . ئـفـان لـ و دا دـبـتـ دـركـ و تـ و
بـرجـسـتـيـكـ لـ شـيـتان ، ئـ و لـكـات يـ تـالـهـاتـن و سـنـدـكـردنـ دا
بـركـ و تـن لـگـگـ شـيـتان دا دـكـات ، ئـ و شـيـتانـشـ ئـفـان خـيـتـيـ و
لـ ناخ و دـرونيـ دا خـيـ دـردـخـات و دـكـ و تـ گـفـتـوـگـ و دـيالـگـ و
لـگـگـيـ دا . شـيـتان يـزدان دـناسـتـ ، بـمـام نـكـيـيـ لـدـكـات ،
ئـنـجـام ئـفـان لـسـر بـنـچـيـنـيـ چـنـد بـچـوون ، بـيـر كـردنـ و و هـوـسـتـكـ
يـ شـيـتانـ و بـكـگـيـ نـ بوونـيـ يـزدان بـدـسـتـدـهـنـتـ . بـمـام ئـ و
و نـبـتـ لـم بـباوـيـ و نـكـيـيـكـردنـ يـ خـيـ ئـاسودـ و دـنيا بـتـ ،
كـا تـكـيـش شـيـتان بـو بـويـ دـو سـتـتـ تـوشـيـ اچـكـانـدن دـبـتـ و
ا دـكـات ، چـونـكـ سـخـت ، دـژوار و نـا تـبا يـ كـ كـا تـكـ مـرـقـ هـسـتـ
بـپـويـسـتـبوون يـ شـتـكـ لـنـ و ناخ ، دـرون و و يـزدانـيـ خـيـ دا بـكا تـ و
نـكـيـيـ لـبـكا تـ . ئـفـان كـسـكـ بـپـيـ خـيـ دـچـتـ دـزـخـ و ، ئـ و
نـخـشـ ، و ا تـا نـخـشـيـ يـزدان ، ئـاليـشا لـئـنـجـام دا دـتـ و
ناوچـاو انـ يـ ئـفـان بـرايـ مـاچ دـكـات ، مـاچـيـش تـنـيا و مـامـكـيـ شـياو
و تـدـرو سـتـ كـ مـسـيـحـيـكـ دـتـوانـتـ بـ بـباوـيـ بـدا تـوـ ،
چـونـكـ لـ بـرامـبـر لـژيـكـ ، بـكـ و سـلـمانـدن دا دـتـوانـرـتـ تـنـيا
عـشـق دـر بـدـرـتـ . باوـ و ئـيمان نـ بـكـگـيـ لـژيـكـ بـيان دـكـرـتـ

نہ بے فہم و ئیرادہش دروستدہت ، ئالیہشا باوہی وایہ کہ
سہرئہ نجام ہر یزدان سہردہ کہوت ، ئیفانیش یان بے وناکایی
حقیقت و بےدستہننای ژیانہک ی نوہ دہگات یان لہنو بےباوہی
و نکہیکردن دا لہنہودہچہت ، لہبہرامبہر ئہمہش دا ئالیہشا نزا ی
خہر و چاکہ بے ئیفان ی برای دہکات .

ئہم ہہمانہ مہزنہ دہربہی شہوازہکہ لہ جیہان ی بیرکردنہوہ و
خاوہندارہتی فہلسفہ ی ئازادی و ئاودیوبوونی دہستہیفسکی کہ
دہگاتہ دوالوتکہ ی کاکہداری و ماناداری خہی . نوسہر
بہبہرجہستہکردن ی ویژدان ، ہہوشت ، ہہحیہت ، بیرکردنہوہ ، باوہہ
و کاردانہوہکان ی مرہف دہبین کہمتر گرنگی بہ ژیان ی ہہواہہت و
جیہان ی دہرہوہ ی کہسایہتیہکانی دہدات ، کہسایہتیہکانی
دہستہیفسکی نہ نان دہخہن نہ پیاسہ و گہشت و گہہان . ئہو جیہانہ ی
کہ نوسہر لہ دیدگہ ی خہیہوہ بہیدہہوانہت ، جیہانہکی جہنجاہ و
شہواوہ کہ ہہرکہس دہخوازہت باوہہ بہخہی بہہنہت و بہئامانجہ ہوکہش
و دنیاہیہکانی خہی ہگات ، ئہم جیہانہ شپہہوہ و لہقولہقہش بہشہوہ ی
ہروژمہشہلہک خہی دہکوٹہتہ نہو قوہای ی بیر ، ویژدان و مہعریفہ ی
خوہنہرہوہ و بہپہویست ہایدہچہہکہنہت . ئہوہی ئازار ی
کہسایہتیہکانی دہستہیفسکی دہدات ترس لہ پاشہہہہ ژیان نہخہشی نیہ
، ترس لہ پہیداکردنی ہہزی و ہہژاری نیہ ، بہہکو تہنیا دہزی
یہزدانہ ، یہزدانیش لہ دیدی ئہو دا ئہو خہسہہت و تایہہتمہندیہ
موٹہہقہیہ کہ تہواوی دہزہ سروشتی ، مرہقایہتی و گہردونیہکان
لہ بوونی ئہو دا ہہنگدہدہنہوہ و سہرچاوہدہگرن ! دوورکہوتنہوہ و
نکہیکردن لہ یہزدان و سروشتی ئہو دہبہتہ ہہکاری ناہاوسہنگبوون و
لاسہنگبوون ی ژیان ی مرہف . ئہو دراما واقعیہ ی کہئہمہ ئہمہ لہ
سہدہی بیست و یہکہم دا دہبین و لہناوی دا دہژین ، نیشانہ و
ہہمای دوورکہوتنہوہی ئہمہیہ لہو ہہستی و حہقیقہتہی کہ ہاوسہنگی
ئہمہ ی ہہاگرتوہ ، لہہہمان کاتیش دا ئہمہ ئہو ہونہوہر و دیاردہ
مرہقایہتیہین کہ نوسہر دہستہیفسکی وزہی بیرکردنہوہ و ہہز ی
داہہننای خہی لہ ناسینی دنیا ی دہروناسی و ناوہوہی ئہمہ دا
بہخشیوہ ، بہہام ئہم حاہہتہش نابہت ئہمہ بگہہنہتہ ئہو باوہہہی کہ
نوسہر کہسہک ی دہروناس ہوہ و لہو دید و ہہژنہیہوہ بہ مرہف
وکہسایہتیہکانی ہہوانیوہ ، ہہروہک خہیشی دہہہت : { ہہندہک کہس من
بہ کہسہک ی دہروناس ناودہہن ، بہہام دوور لہہہستیہ ، من تہنیا
کہسہک ی ہہالیستیم لہ بہرزتہین ویژدان دا ، واتا من قوہہترین
حاہہتی ہہحی مرہف پہشان دہہم . } ئہوہی لای نوسہر جہگہی باہیخ و
گرنگیہدان ہوہ ، جیہانی ناوہوہ و دنیا ی ناٹاگای مرہف ہوہ

، ٨٤ ، ٨٥ ، ٨٦ ، ٨٧ و ٩٧

James N. Frey / Wie man einen verdammt guten Roman – مانی –
١٢- schreibt